

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG

Commission de la Constitution et du Re-
nouveau institutionnel

Commissie voor Grondwet en Institutionele
Vernieuwing

Mercredi

12-07-2023

Après-midi

Woensdag

12-07-2023

Namiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	Parti Socialiste
VB	Vlaams Belang
MR	Mouvement Réformateur
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
Vooruit	Vooruit
Les Engagés	Les Engagés
DéFI	Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 55 0000/000	Document parlementaire de la 55 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 55 0000/000	Parlementair stuk van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigegekleurd papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be	www.dekamer.be
e-mail : publications@lachambre.be	e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

Question de Anneleen Van Bossuyt à Alexander De Croo (premier ministre) sur "Le règlement européen relatif aux publicités politiques" (55033906C)

Orateurs: Anneleen Van Bossuyt, Annelies Verlinden, ministre de l'Intérieur, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Sigrid Goethals à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Le refus de l'accès aux informations relatives à l'environnement" (55037435C)

Orateurs: Sigrid Goethals, Annelies Verlinden, ministre de l'Intérieur, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Kristof Calvo à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Le registre de transparence" (55037975C)

Orateurs: Kristof Calvo, Annelies Verlinden, ministre de l'Intérieur, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Kristof Calvo à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Les initiatives en matière de communication à l'égard des jeunes pour les élections européennes 2024" (55037978C)

Orateurs: Kristof Calvo, Annelies Verlinden, ministre de l'Intérieur, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Jan Briers à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "La visite de travail de la ministre en Irlande" (55038071C)

Orateurs: Jan Briers, Annelies Verlinden, ministre de l'Intérieur, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique, **Kristof Calvo**

INHOUD

Vraag van Anneleen Van Bossuyt aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De Europese verordening inzake politieke advertenties" (55033906C)

Sprekers: Anneleen Van Bossuyt, Annelies Verlinden, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische vernieuwing

Vraag van Sigrid Goethals aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De weigering van toegang tot milieu-informatie" (55037435C)

Sprekers: Sigrid Goethals, Annelies Verlinden, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische vernieuwing

Vraag van Kristof Calvo aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "Het transparantieregister" (55037975C)

Sprekers: Kristof Calvo, Annelies Verlinden, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische vernieuwing

Vraag van Kristof Calvo aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De initiatieven inzake communicatie naar jongeren in het kader van de EU-verkiezingen 2024" (55037978C)

Sprekers: Kristof Calvo, Annelies Verlinden, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische vernieuwing

Vraag van Jan Briers aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "Het werkbezoek van de minister aan Ierland" (55038071C)

Sprekers: Jan Briers, Annelies Verlinden, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische vernieuwing, **Kristof Calvo**

Commission de la Constitution et du
Renouveau institutionnel

du

MERCREDI 12 JUILLET 2023

Après-midi

Commissie voor Grondwet en
Institutionele Vernieuwing

van

WOENSDAG 12 JULI 2023

Namiddag

De openbare commissievergadering wordt geopend om 14.07 uur en voorgezeten door de heer Jan Briers.
La réunion publique de commission est ouverte à 14 h 07 et présidée par M. Jan Briers.

De teksten die in cursief zijn opgenomen in het Integraal Verslag werden niet uitgesproken en steunen uitsluitend op de tekst die de spreker heeft ingediend.

Les textes figurant en italique dans le Compte rendu intégral n'ont pas été prononcés et sont la reproduction exacte des textes déposés par les auteurs.

01 Vraag van Anneleen Van Bossuyt aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De Europese verordening inzake politieke advertenties" (55033906C)

01 Question de Anneleen Van Bossuyt à Alexander De Croo (premier ministre) sur "Le règlement européen relatif aux publicités politiques" (55033906C)

01.01 Anneleen Van Bossuyt (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mijn vraag was gericht aan de eerste minister, maar ze is blijkbaar doorgestuurd naar de minister van Binnenlandse Zaken.

Mevrouw de minister, in de commissie voor Economie hebben wij met het oog op de efficiëntie de goede gewoonte om naar de schriftelijke versie van de ingediende vraag te verwijzen. Daarom zal ik dat hier vandaag ook doen.

Binnenkort starten de onderhandelingen tussen het Europees parlement en de Raad over de verordening betreffende transparantie en gerichte politieke reclame.

Het commissievoorstel had tot doelstelling de bescherming van de integriteit van verkiezingen. Het is absoluut wenselijk dat er meer transparantie komt over het feit dat een boodschap politieke reclame is, van wie deze reclame komt en wie ervoor betaalt. Zo kunnen burgers informatie beter naar waarde schatten en wordt buitenlandse politieke inmenging tegengegaan.

Het Europees parlement wil echter verder gaan dan dat. Zo beoogt het een onwerkbaar kader met als uitschieter een de facto totaalverbod op gerichte politieke reclame. Ook wil het parlement een Europees register, een zgn. centrale advertentiedatabank, oprichten voor online politieke reclame.

Vandaar volgende vragen:

Hoe beoordeelt u het voorstel dat op tafel ligt?

Wat is het standpunt dat België zal verdedigen in de Raad? Welk standpunt neemt België in m.b.t. de centrale advertentiebank? Welk standpunt neemt België in m.b.t. een mogelijke verstrenging van regels vanaf

01.01 Anneleen Van Bossuyt (N-VA): *Les négociations entre le Parlement européen et le Conseil concernant le règlement relatif à la transparence et au ciblage de la publicité à caractère politique seront entamées prochainement. Il est tout à fait souhaitable d'assurer une plus grande transparence sur le fait qu'un message constitue une publicité à caractère politique, sur son auteur et sur la source de son financement. Seulement, le Parlement européen souhaite aller beaucoup plus loin que la proposition de la Commission européenne, et même jusqu'à une interdiction totale de la publicité politique ciblée. Le Parlement européen souhaite également créer une base de données des publicités en ligne à caractère politique.*

Comment la ministre évalue-t-elle cette proposition? Quelles positions la Belgique adoptera-t-elle au Conseil? Quelle est la position de notre pays s'agissant du durcissement éventuel des règles à partir de 60 jours avant les élections? La Belgique préconisera-t-elle que le contrôle soit effectué par l'État membre ou par l'Europe?

60 dagen voor de verkiezingen?

Zal België ervoor pleiten dat de controle van de regels gebeurt door de lidstaat of door Europa?

Een van de voorstellen is dat uitgevers van politieke reclame een meldingssysteem moeten opzetten waarbij iedereen kosteloos kan melden dat politieke reclame niet in overeenstemming is met deze verordening. Het Europees Parlement wil dat die een maand voor verkiezingen onverwijld en uiterlijk binnen 48 uur worden verwerkt. Welk standpunt zal België hierover innemen?

01.02 Minister **Annelies Verlinden**: Mevrouw Van Bossuyt, ik ben het met u eens dat meer transparantie wenselijk is over het feit dat een boodschap politieke reclame is, van wie ze komt en wie ze betaalt. Zeker in het licht van de bescherming van onze democratie en de integriteit ervan is dat van cruciaal belang.

De discussies over de Europese verordening lopen nog. Het gaat daarbij om preciseringen inzake maatregelen om fundamentele rechten beter te kunnen beschermen. Daarnaast werd de lidstaten gevraagd om hun bedenkingen door te geven over het voorstel van het Europees Parlement – een compromistekst – inzake artikel 12, dat het gebruik van persoonsgegevens in het kader van technieken van *targeting* en amplificatie regelt. Er blijven substantiële divergenties bestaan tussen de standpunten van de Raad en het Europees Parlement, met name betreffende hoofdstuk 3 van het voorstel en het daarin vervatte artikel 12, dat handelt over de verwerking van gevoelige persoonsgegevens in de periode vóór de verkiezingen.

België steunt het principe van transparantie omtrent politieke reclame. Ons land hecht tegelijkertijd veel belang aan werkbare transparantieplichten inzake politieke reclame, waarbij de administratieve lasten van aanbieders, maar ook van uitgevers tot het minimum zouden worden beperkt.

Verder moet het wetgevingskader duidelijke definities met betrekking tot politieke reclame hanteren en consistent zijn met de algemene verordening gegevensbescherming, de Digital Services Act en de richtlijn inzake audiovisuele mediakunsten.

België kon de algemene benadering die op de Raad Algemene Zaken van december 2022 werd bereikt, ook ondersteunen. Wanneer het gaat om mogelijke verstrengingen van regels vanaf 60 dagen vóór de verkiezingen, gaat het om verstrengingen in het bovenvermelde artikel 12. Het Parlement stelt voor om een totaalverbod in te voeren op *targeting* en amplificatie van politieke reclame op basis van politiek gevoelige gegevens, zonder uitzondering, en dat gedurende een specifieke periode van 90 tot 120 dagen vóór de datum van de verkiezingen. België bestudeert dit voorstel, maar is voorzichtig met betrekking tot de evenredigheid van de periode van 90 tot 100 dagen.

Voor de controle op de regels voorziet het Raadsmandaat dat België steunt, in de aanwijzing van nationale autoriteiten die bevoegd zijn om de naleving van deze Europese verordening te controleren.

Ten slotte stelde u nog een vraag over het meldingssysteem. Het Europees Parlement wil dat meldingen een maand voor de verkiezingen onverwijld en uiterlijk binnen de 48 uur zouden worden verwerkt. Voor Bel-

Quelle position la Belgique adoptera-t-elle sur la proposition du Parlement européen de traiter sans délai et au plus tard dans les 48 heures les signalements reçus au cours du mois précédant les élections?

01.02 **Annelies Verlinden**, ministre: Pour protéger notre démocratie, une plus grande transparence sur l'origine et le financement des messages publicitaires politiques est souhaitable.

Des désaccords importants subsistent entre le Conseil européen et le Parlement européen sur la proposition de règlement européen, en particulier sur l'article 12, qui porte sur le traitement des données personnelles sensibles en période préélectorale. Le Parlement européen propose d'interdire totalement les techniques de ciblage et d'amplification dans le cadre de la publicité politique sur la base des données politiquement sensibles, sans exception, pendant une période de 90 à 120 jours avant la date des élections. La Belgique étudie cette proposition, mais reste prudente quant à la proportionnalité.

La Belgique attache une grande importance à des obligations de transparence réalisables en matière de publicité politique, tout en réduisant au minimum les charges administratives pesant sur les fournisseurs et les éditeurs. Le règlement européen doit également employer des définitions claires et être cohérent avec le règlement général sur la protection des données, le règlement sur les services numériques et la directive relative à la fourniture de services de médias audiovisuels.

Notre pays a pu soutenir l'approche générale lors du Conseil Affaires générales de décembre 2022 et soutient également la désignation d'autorités nationales compétentes pour contrôler le respect du règlement européen.

gië is het belangrijk dat deze verplichting ook werkbaar blijft in de praktijk, voor alle betrokkenen. België staat daarom open voor het compromis van het Zweedse voorzitterschap dat de verplichting voor micro-, kleine en middelgrote uitgevers verlicht. Die moeten immers op basis van dat voorstel enkel de inspanning leveren om de meldingen zonder onnodige vertraging, *without undue delay*, te kunnen verwerken.

Enfin, le Parlement européen souhaite qu'un mois avant les élections, les notifications soient traitées immédiatement et au plus tard, dans les 48 heures. Dans notre pays, cette obligation doit rester réalisable en pratique. C'est pourquoi la Belgique est ouverte à la proposition de compromis de la présidence suédoise, qui propose d'alléger l'obligation pour les micro-éditeurs et les éditeurs de petite et moyenne taille. Les efforts de ces derniers devraient ainsi se limiter à traiter les notifications sans retard inutile.

01.03 Anneleen Van Bossuyt (N-VA): We zijn het er allemaal over eens dat er meer transparantie moet zijn over politieke boodschappen, namelijk of het gaat om een boodschap, dan wel een politieke boodschap. Over het doel valt er zeker niets te betwisten. De vraag is alleen of het middel dat nu voorligt evenredig is. Ik heb die evenredigheid ook een aantal keren in uw antwoord vertaald gezien. Er moeten dus inderdaad zaken tegen elkaar afgewogen worden. De klassieke media zijn niet meer de enige vorm waarmee politieke boodschappen vandaag kunnen worden verkondigd. Sociale media zijn deel van ons dagelijkse leven, van de maatschappij. Het mag niet verboden worden of zodanig moeilijk om via sociale media ook politieke boodschappen te verkondigen, zolang het duidelijk is dat het om een politieke boodschap gaat. Die werkbaarheid, ook rond de administratieve lasten, is inderdaad een belangrijk criterium waaraan getoetst moet worden.

01.03 Anneleen Van Bossuyt (N-VA): Nul ne conteste l'objectif de la proposition, mais l'ensemble doit rester suffisamment équilibré. Certains aspects doivent être mis en balance. Il ne faut pas interdire ou rendre quasi-impossible la diffusion de messages politiques sur les réseaux sociaux, tant que ces messages sont clairement identifiables comme tels. Il ne me paraît pas réaliste d'interdire les messages politiques à partir de 60 jours avant les élections. En outre, la proposition de compromis de la Suède constitue un minimum absolu si nous prenons en considération les charges administratives dont s'accompagne un tel dispositif.

U stelt zich vooral vragen rond de periode van 90 of 100 dagen. Betekent dat dat België zich gewoon neerlegt bij de 60 dagen? Als men 60 dagen voor de verkiezingen geen politieke boodschappen meer kan of mag verkondigen, lijkt mij dat heel lang te zijn, en niet echt werkbaar. Hetzelfde geldt voor het meldingssysteem. U zegt dat er in het Zweedse compromis of voorstel in bepaalde uitzonderingen voorzien is voor micro-ondernemingen, voor kmo's, ruim samengevat. Dat is een minimum minimum, gelinkt aan de administratieve lasten die daarmee gepaard gaan. Dit is alleszins iets om op de voet te blijven volgen, wetende dat het doel door iedereen absoluut onderschreven wordt, maar we moeten toch bedachtzaam zijn voor de manier waarop.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Vraag van Sigrig Goethals aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De weigering van toegang tot milieu-informatie" (55037435C)
02 Question de Sigrig Goethals à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Le refus de l'accès aux informations relatives à l'environnement" (55037435C)

02.01 Sigrig Goethals (N-VA): Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar de schriftelijke versie van mijn mondelinge vraag.

Mevrouw de minister, de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie is een onafhankelijke beroeps- en adviesinstantie waar u zich toe kan wenden wanneer u moeilijkheden ondervindt om toegang te verkrijgen tot milieu-informatie of om de verbetering te verkrijgen van milieu-informatie die op u betrekking heeft. Zo staat in elk

02.01 Sigrig Goethals (N-VA): *La Commission fédérale de Recours pour l'accès aux informations environnementales ne traite actuellement aucun recours, car elle n'a plus de président ni de secrétaire. Pourtant, la publicité de ces informations est un droit procédural qui*

geval te lezen op de website van deze instantie.

De commissie moet er met andere woorden voor zorgen dat het recht van burgers om toegang te krijgen tot milieu-informatie wordt gewaarborgd. Een commissie die dus de enige dam is tegen de mogelijke willekeur om bepaalde informatie te weigeren of deze bewust té vaag te houden. Zoals de commissie het zelf verwoord is de openbaarheid van die informatie een procedureel recht dat verbonden is met het recht op een gezond leefmilieu en geënt is op de grondwet.

Er stelt zich echter wel een fundamenteel probleem voor burgers die dat recht ook willen uitoefenen, mevrouw de minister. Burgers die momenteel een beroep indienen, krijgen eenvoudigweg een melding dat de commissie het beroep niet kan behandelen. Als eenvoudige reden wordt aangegeven dat de voorzitter van de beroepscommissie ontslag heeft genomen en dat de secretaris met pensioen is gegaan... Zonder enig vooruitzicht wanneer het beroep dan wel kan worden behandeld, wordt een geëngageerde burger daarmee wandelen gestuurd.

Ik begrijp burgers die met een dergelijk antwoord de indruk krijgen dat het recht op inzage in milieu-informatie niet de grootste prioriteit geniet, laat staan dat het echt ernstig wordt genomen. Dan is uiteraard de vraag of dat de boodschap is die we die burger willen geven.

Mijn vragen zijn dan ook zeer duidelijk, mevrouw de minister:

- 1) bent u op de hoogte van de onmogelijkheid van de federale beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie om beroepen te behandelen?*
- 2) Welke initiatieven hebt u tot op heden genomen om ervoor te zorgen dat burgers hun rechten kunnen uitoefenen en dus ook hun beroep tegen het (onterecht) weigeren van deze informatie behandeld kunnen zien?*
- 3) Wanneer zal de commissie effectief opnieuw kunnen samenkomen om beroepen in dit kader te behandelen, zodat de rechten van onze burgers opnieuw kunnen worden gevrijwaard?*

02.02 Minister **Annelies Verlinden**: Mevrouw Goethals, ik ben inderdaad op de hoogte van de moeilijkheden die de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie thans ondervindt. In dit verband verwijs ik vooreerst naar het feit dat overeenkomstig artikel 3, § 1, van het koninklijk besluit van 20 december 2006 betreffende de samenstelling en de werkwijze van deze Federale Beroepscommissie de leden van de beroepscommissie worden voorgedragen door respectievelijk de eerste voorzitter van de Raad van State, de minister bevoegd voor Leefmilieu, de minister bevoegd voor het mariene milieu en de minister van Binnenlandse Zaken.

De aanstelling van het lid dat het secretariaat van de commissie voor de toegang tot en het hergebruik van bestuursdocumenten zal opnemen, valt onder mijn bevoegdheden. Deze persoon neemt ook het secretariaat van de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie op. Nadat het lid-secretaris eerder dit jaar ontslag nam, kan ik u melden dat vanaf 1 augustus een nieuwe medewerker bij mijn diensten aan de slag zal gaan. Zodra hij door de Koning wordt benoemd als lid-secretaris van de commissie voor de toegang tot en het hergebruik van bestuursdocumenten zal hij eveneens het secretariaat van de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie op zich nemen.

est associé au droit à un environnement sain et qui est inscrit dans la Constitution.

Quelles initiatives la ministre prend-elle pour faire en sorte que la commission puisse de nouveau se réunir effectivement?

02.02 **Annelies Verlinden**, ministre: Conformément à l'arrêté royal du 20 décembre 2006, les membres de cette Commission fédérale de Recours sont proposés par le premier président du Conseil d'État, par la ministre de l'Environnement, par le ministre qui a le milieu marin dans ses attributions et par la ministre de l'Intérieur. Le secrétaire de la Commission d'accès aux documents administratifs assure également le secrétariat de cette commission de recours. Sa nomination relève de ma compétence. À partir du 1er août, un nouveau collaborateur entrera en service. Dès la publication de son arrêté royal de nomination, il se chargera également du secrétariat de la commission de recours.

Wat het voorzitterschap van de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie betreft, komt het toe aan de eerste voorzitter van de Raad van State om een kandidaat voor te dragen. Vorige week mocht ik de formele kennisgeving van deze voordracht door de eerste voorzitter van de Raad van State ontvangen. Thans wordt zo spoedig mogelijk het nodige gedaan om tot de effectieve benoeming van de voorzitter van de Beroepscommissie over te gaan. De overige leden dienen aangeduid te worden door de minister bevoegd voor Leefmilieu en de minister bevoegd voor het mariene milieu. Het zou dus goed zijn zich tot de bevoegde ministers te richten voor uw vragen in dat verband.

Le président est proposé par le premier président du Conseil d'État. J'ai reçu la notification formelle de cette proposition la semaine dernière. Le président sera nommé dans les plus brefs délais.

Les autres membres sont désignés par la ministre de l'Environnement et par le ministre qui a le milieu marin dans ses attributions.

02.03 Sigrid Goethals (N-VA): Mevrouw de minister, het is goed dat er op 1 augustus toch al een nieuwe secretaris zal worden aangesteld. Wij zijn in blijde verwachting voor een nieuwe voorzitter en zullen dat nauwgezet opvolgen. Ik zal mijn vragen dan ook stellen aan de andere ministers.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

03 Vraag van Kristof Calvo aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "Het transparantieregister" (55037975C)

03 Question de Kristof Calvo à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Le registre de transparence" (55037975C)

03.01 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, over dit thema hebben we al enkele keren van gedachten gewisseld. Ondertussen is er een nieuw element, namelijk het jaarlijkse rechtstaatsrapport van de Europese Commissie, dat wijst op de noodzaak van een transparantieregister, in het bijzonder meer transparantie over contacten tussen de uitvoerende macht en belangenvertegenwoordigers. Zoals bij eerdere besprekingen kan ik ook vandaag weer verwijzen naar het regeerakkoord, met name het evalueren van het bestaande lobbyregister in de Kamer en de toepassing daarvan uitbreiden naar regering en kabinetten.

Het antwoord van onze regering, ik dacht van de eerste minister, aan de Europese Commissie heeft me wat gestoord, met name omdat er sprake van is dat het moeilijk zou zijn een eengemaakt register te maken voor de Kamer en de regering. In het antwoord aan de Europese Commissie wordt ook gesuggereerd dat de regering de keuze al zou hebben gemaakt om een aparte lobbyregeling uit te werken voor de uitvoerende macht.

Het eerste kan eenvoudig worden betwist, onder andere door de adviezen van de Raad van State bij ons wetsvoorstel. Ten tweede heeft de regering nog geen keuze gemaakt. Als ik goed geïnformeerd ben, lopen er gesprekken en werkt u met de heer Clarinval aan een tekst, maar heeft die nog geen definitieve richting gekregen. Ik vind het antwoord aan de Commissie dan ook eerder ongelukkig.

De vraag van de Commissie moet ons wel aanmoedigen om zo snel mogelijk stappen te zetten. Dat kan het best samenlopen voor de Kamer, de Senaat en de regering. Mijn vragen daarover vindt u in de schriftelijke neerslag. Ik ben benieuwd naar de stand van zaken.

03.02 Minister Annelies Verlinden: Mijnheer Calvo, zeker achter de schermen hebben wij wel degelijk vooruitgang geboekt met het voorbereiden van het transparantieregister. Zo werd onder meer een ontwerp

03.01 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): La réponse que le gouvernement a fournie à la Commission européenne concernant le registre de transparence ne me satisfait pas. Il y est indiqué qu'il n'est pas facile de créer un registre unifié pour la Chambre et le gouvernement, ce que contredisent les avis du Conseil d'État sur notre proposition de loi. Par ailleurs, il a été insinué que le gouvernement aurait opté pour l'élaboration d'un système de lobbying pour le pouvoir exécutif, ce qui n'est pas exact. Il est vrai que des discussions sont en cours et que la ministre planche sur un texte avec le ministre Clarinval, mais pas encore dans une direction définitive. Nous devons à présent prendre des mesures le plus rapidement possible, de préférence pour la Chambre, le Sénat et le gouvernement ensemble. Où en est-on?

03.02 Annelies Verlinden, ministre: En coulisses, des progrès ont

van reglementair kader uitgewerkt om de contacten tussen de belangenvertegenwoordigers, enerzijds, en de leden van de regering en van de beleidsorganen, anderzijds, te reguleren en daarover ook transparantie te scheppen. Dat reglementair kader werd al meermaals besproken bij de voorbereidingen binnen de regering. Er lopen daarover momenteel ook besprekingen in de regeringscoalitie.

De regering nam overigens ook al andere initiatieven op het vlak van deontologie. In de omzendbrief betreffende de deontologische code voor regeringsleden, die op 16 juni 2023 werd goedgekeurd door de ministerraad, staat bijvoorbeeld dat de regeringsleden transparantie geven over de contacten die zij hebben gehad met belangenvertegenwoordigers. Op het niveau van de wetgevende macht bestaat voor het Parlement al het lobbyregister. Wat de grondslag is voor dat register, staat in het Reglement van de Kamer. Aldus is een uitbreiding naar de regering en de kabinetten via het Reglement van de Kamer niet mogelijk. Bovendien is er hoe dan ook een verschil tussen het werk en de verantwoordelijkheden van de parlementsleden enerzijds en de ministers anderzijds. Hetzelfde geldt voor het juridische onderscheid tussen de werkzaamheden van het Parlement en de regering. Alleen het Parlement kan immers zijn Reglement aanpassen. Ook voor de deontologische code werd er een onderscheid gemaakt tussen de regelingen voor de parlementsleden en de ministers.

De regering wil graag gevolg geven aan de vragen van onder meer de GRECO en van Europa over de regels in verband met de omgang met belangenvertegenwoordigers en de transparantie daarover. Bij de verdere uitwerking van het ontwerp van regelgevend kader voor de regering zullen wij daarom ook in gesprek blijven met het Parlement. Ook al regelen de uitvoerende en de wetgevende macht hun eigen werkzaamheden, wij moeten ernaar streven om voor de belangenbehartigers een coherent en dus makkelijk bruikbaar kader uit te werken.

03.03 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, ik onthoud vooral het laatste deel van het antwoord. Misschien was mijn bezorgdheid niet helemaal duidelijk in de vraagstelling. Uiteraard kan het huidige Reglement van de Kamer geen basis zijn voor een regeling voor de uitvoerende macht. Dat spreekt voor zich. Wij kunnen geen zaken met betrekking tot ministers regelen via het Reglement van de Kamer.

Mevrouw de minister, wij moeten wel streven naar een wettelijke basis die de zaken zoveel mogelijk gelijktrekt voor de Kamer, de Senaat en de regering. Het zou een beetje gek zijn om verschillende definities van belangenvertegenwoordiging te hanteren voor de uitvoerende en voor de wetgevende macht.

De huidige regeling in de Kamer mist trouwens ook een wettelijke basis. Dat manco is gekend. Het beste is een wettelijke basis die gemeenschappelijk is en die nadien voor de regering wordt vertaald door middel van een koninklijk besluit en voor de Kamer en de Senaat door middel van een wijziging van het Reglement. Dat is zowat hoe ik naar de zaken kijk. De filosofie van het koninklijk besluit moet volgens mij zoveel mogelijk lijken op wat men doet voor Kamer en Senaat, anders wordt het immers moeilijk om volgen.

Het sluitstuk zou dan een vertaling van deze afspraken zijn, zowel voor uitvoerende als wetgevende macht, in een transparantieparagraaf bij de indiening van wetsontwerpen en wetsvoorstellen. Ik denk namelijk dat dit interessant is, niet alleen bij wijze van controle maar ook om duidelijk

bel et bien été réalisés. À l'heure actuelle, des discussions sont en cours à propos d'un projet de cadre réglementaire relatif aux contacts entre les représentants d'intérêts et les membres du gouvernement et les organes stratégiques.

D'autres initiatives ont déjà également été prises en matière de déontologie. C'est ainsi que la circulaire concernant le code de déontologie pour les membres du gouvernement prévoit qu'ils font preuve de transparence dans leurs contacts avec les représentants d'intérêts.

Le registre des lobbies pour le Parlement s'appuie sur le Règlement de la Chambre. C'est pour cette raison qu'il n'est pas possible de prévoir son élargissement au gouvernement et aux cabinets. En outre, une distinction juridique existe entre les activités du Parlement et celles du gouvernement.

Le gouvernement est disposé à donner suite aux questions du GRECO et de l'Europe, entre autres. En tout état de cause, nous devons aspirer à un cadre cohérent et facilement utilisable.

03.03 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Il va sans dire que le Règlement de la Chambre ne peut servir de base à un règlement pour le pouvoir exécutif. Toutefois, il faudrait tendre vers des règlements similaires pour la Chambre, le Sénat et le gouvernement, notamment pour éviter de travailler avec des définitions différentes de la représentation des intérêts.

En outre, le Règlement de la Chambre manque également de base légale. À mon avis, il serait préférable de garantir une base légale commune qui se concrétiserait, pour le gouvernement, par un arrêté royal et pour la Chambre et le Sénat, par une modification du Règlement. La clé de voûte serait donc un paragraphe de transparence lors du dépôt des projets et propositions de loi. En attendant, je demande au gouvernement de ne pas envoyer de réponses prématurées au

te maken dat het maken van wetgeving niet gebeurt in een ivoren toren maar vaak een lang voortraject heeft, met veel inspiratie en een ruime zoektocht naar draagvlak. GRECO ou à la Commission européenne.

Dit zijn voor mij de drie bouwstenen voor een goede regeling: een gemeenschappelijke wettelijke basis, een vertaling voor de regering door middel van een koninklijk besluit en voor Kamer en Senaat door middel van een wijziging van het Reglement en als sluitstuk een transparantie-paragraaf bij wetgevende initiatieven. Dat is de positie die wij nog enige tijd zullen verdedigen in het overleg dat nog plaatsvindt.

In afwachting daarvan wil ik de regering uitnodigen om geen voorbarige antwoorden te sturen, noch naar de GRECO, noch naar de Europese Commissie. Dat lijkt mij een kwestie van fatsoen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Vraag van Kristof Calvo aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De initiatieven inzake communicatie naar jongeren in het kader van de EU-verkiezingen 2024" (55037978C)

04 Question de Kristof Calvo à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Les initiatives en matière de communication à l'égard des jeunes pour les élections européennes 2024" (55037978C)

04.01 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar de schriftelijke versie van mijn mondelinge vraag.

Mevrouw de minister, we hadden het hier in commissie al vaker over de wetgeving voor stemrecht vanaf de leeftijd van zestien jaar voor de Europese verkiezingen. Die wet werd enige tijd geleden na een goede samenwerking tussen het Parlement en de regering goedgekeurd. Ook het idee van de onlineregistratie kwam er op vraag van verschillende fracties en die is intussen opgestart.

Veel staat of valt met duidelijke, brede en enthousiasmerende communicatie naar de betrokken jongeren.

Vorige commissie gaf u aan dat aan de gemeenten werd gevraagd om voldoende publiciteit te maken en dat u zelf aan de gemeenten zou vragen om via hun eigen informatiekkanalen zoveel mogelijk jongeren te bereiken. Er zouden daarvoor banners en vooraf opgestelde communicatieteksten ter beschikking gesteld worden om het de gemeenten zo gemakkelijk mogelijk te maken.

U gaf in mei eveneens aan dat er nog overleg gepleegd werd met de jeugdorganisaties de Ambrassade en Infor Jeunes om te zorgen voor een efficiënte en doelgerichte communicatie met de jongeren om hen te motiveren om deel te nemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement. Ook het opmaken van een educatief pakket zou deel uitmaken van dat project. Dat zou begin volgend schooljaar ter beschikking kunnen worden gesteld van de scholen. Verder zouden jongerenverenigingen nog een deel van de communicatie op zich nemen, aangezien uit ervaring zou blijken dat hun boodschappen aan de jongeren het beste aanslaan en die aanpak dus het efficiëntst zou zijn.

We zijn ondertussen begonnen aan de schoolvakantie.

Daarom volgende vragen, mevrouw minister:

04.01 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): *La législation relative au droit de vote à partir de 16 ans lors des élections européennes a été adoptée il y a quelque temps et l'enregistrement en ligne a entre-temps également démarré. La ministre avait indiqué précédemment qu'il serait demandé aux communes de faire suffisamment de publicité à cet égard par leurs canaux d'information afin d'atteindre le plus de jeunes possible. À cette fin, les communes recevraient des bannières et des textes communicatifs préalablement rédigés, des concertations seraient organisées avec les organisations de jeunesse De Ambrassade et Infor Jeunes, et les pouvoirs publics élaboreraient un dossier pédagogique. La ministre peut-elle nous donner un état d'avancement?*

Hoe verlopen de geplande communicatiecampagnes en initiatieven en wat zijn hun voorziene timings?

Zijn er nog initiatieven gepland waar u in vorige commissie geen melding van maakte?

Is het geplande educatieve pakket reeds afgewerkt en ter beschikking gesteld van alle Belgische scholen, of zal dit in september het geval zijn?

Zullen alle scholen de informatie over de registratie en verkiezingen met hun leerlingen delen?

Had u al overleg met uw collega-ministers bevoegd voor Jeugd uit de Gemeenschapsregeringen over de bewustmaking en registratie?

Wat is de uitkomst van het overleg met de jongerenorganisaties dat uw diensten hadden?

Uit verschillende gemeenteraden blijven de signalen komen dat gemeentebesturen vaak nog onzeker zijn over of en welke acties zij kunnen ondernemen om jongeren te bereiken. Krijgen zij hier nog verdere ondersteuning bij?

04.02 Minister **Annelies Verlinden**: Mijnheer Calvo, de diensten van de FOD hebben de voorbije weken het overleg intensief voortgezet met de verschillende jongerenorganisaties zoals de Ambrassade en Infor Jeunes en met de communicatiediensten van het Europees Parlement. Dit overleg heeft als doel de verschillende communicatie-initiatieven van de betrokken organisaties op elkaar af te stemmen en ervoor te zorgen dat die complementair kunnen zijn. De verschillende organisaties krijgen ook een actieve rol bij de ontwikkeling van het communicatiemateriaal en bij de finale verspreiding ervan. Het communicatiebureau dat zal instaan voor de creatieve uitwerking van de campagne zal dat doen in nauw overleg met de doelgroepenorganisaties. De procedure tot aanstelling van dat communicatiebureau loopt.

Op basis van het overleg met de doelgroepenorganisaties is een communicatieplan opgesteld dat als basis zal dienen voor het communicatiebureau voor de organisatie en de uitwerking van de campagne. Het bevat de belangrijkste elementen die noodzakelijk zijn om een doeltreffende communicatiecampagne te voeren, zoals een digitaal pakket met flyers, maar ook posters, banners en korte video's, die op verschillende kanalen kunnen worden ingezet.

De FOD Binnenlandse Zaken zal ook rechtstreeks alle betrokken jongeren per brief contacteren. Deze brief zal, gebaseerd op de informatie van mijn administratie, creatief worden uitgewerkt door het aangeduide communicatiebureau zodat die een zichtbaar onderdeel kan vormen van de gehele campagne. Op die manier worden jongeren op verschillende momenten en via verschillende kanalen geïnformeerd en zo ook gemotiveerd om zich te registreren.

De verschillende communicatieacties worden voorzien voor het einde van dit jaar en zullen worden geïntensifieerd in de eerste maanden van volgend jaar. Deze periode lijkt ons immers het meest opportuun omdat de verkiezingen dan naderen en ze in de media allicht ook meer aan bod zullen komen. Bovendien ligt de deadline voor jongeren om zich te registreren op 31 maart volgend jaar. De campagne sluit daarbij dus nauw aan.

Ondertussen hebben verschillende tientallen gemeenten contact opgenomen met de FOD en hebben ze al een banner en communicatietekst ontvangen, die ze kunnen gebruiken in hun nieuwsbrief, op hun website of in het informatiemagazine dat ze verspreiden. De educatieve pakketten voor scholen zijn ook voorzien tijdens de campagne. Daarnaast zal

04.02 **Annelies Verlinden**, ministre: Ces dernières semaines, le SPF Intérieur a mené une concertation intensive avec des organisations de jeunes, telles que De Ambrassade et Infor Jeunes, ainsi qu'avec les services de communication du Parlement européen, afin d'harmoniser les différentes initiatives en matière de communication. Les organisations jouent un rôle actif dans la conception et la diffusion du matériel de communication. Pour le volet créatif de la campagne, une agence de communication travaillera en étroite concertation avec les organisations représentant les groupes cibles. La procédure de désignation de cette agence de communication est en cours. Un plan de communication a été établi, sur la base duquel l'agence de communication organisera et élaborera la campagne. Il prévoit entre autres un ensemble numérique avec des dépliants, des affiches, des bannières et de courtes vidéos.

En outre, le SPF contactera directement tous les jeunes concernés par courrier. Ce courrier sera rédigé par l'agence de communication désignée.

Les actions de communication sont prévues avant fin 2023 et s'intensifieront au cours des premiers mois de 2024. Cela nous semble être le calendrier le plus judicieux au vu de la date des élections.

Des dizaines de communes ont déjà

de FOD een aantal infofiches voorbereiden die de scholen zullen kunnen gebruiken tijdens hun lessen. De diensten van het Europees Parlement voorzien ook in een bijlage bij het magazine *Klasse*, dat meer info geeft, lesmateriaal bevat en jongeren doorverwijst naar de registratie. Vanuit het kabinet zijn er ook contacten met de VRT, die een edubox rond verkiezingen voorbereidt, die in de loop van de maand oktober beschikbaar zal worden gesteld.

In een tweede fase van de communicatiecampagne, gericht op het belang van het stemmen, zal deze communicatie worden voortgezet. Dat zal gebeuren vanaf april 2024. Deze campagne focust vooral op jongeren die voor het eerst zullen gaan stemmen, maar ook op andere doelgroepen, waarvan we weten dat ze minder geneigd zijn om te gaan stemmen, zoals kortopgeleiden of ouderen. Ook voor hen bestaat de voorbereiding van de communicatiecampagne uit een digitaal pakket met onder andere posters en flyers, specifiek op maat van het doelpubliek. Zo kunnen de doelgroepenorganisaties daarmee aan de slag gaan.

contacté le SPF et reçu une bannière et un texte à communiquer dans leur lettre d'information, sur leur site internet ou dans leur magazine d'information. Les ensembles éducatifs à destination des écoles sont également prévus durant la campagne. Par ailleurs, le SPF préparera une série d'infofiches pour les écoles. Les services du Parlement européen concevront un supplément au magazine *Klasse*, qui contient davantage d'informations et du matériel didactique, et guidera les jeunes dans leur démarche d'inscription. Des contacts sont également établis avec la VRT, qui prépare une edubox autour des élections. Celle-ci sera disponible dans le courant du mois d'octobre.

À partir d'avril 2024, une campagne de communication axée sur l'importance de voter sera lancée. Elle se concentrera surtout sur les jeunes qui voteront pour la première fois, mais également sur les citoyens peu éduqués et les seniors. Un paquet numérique est également prévu pour ce groupe cible. Il contiendra, entre autres, des affiches et des prospectus sur mesure.

04.03 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, ik dank u dat u daarvan verder werk maakt en inzicht geeft in de stappen die op dit moment worden gezet. Ik begrijp uit uw antwoord dat de campagne rond de 16- tot 18-jarigen sterk zal samenhangen met de bredere campagne. Een bepaling in het regeerakkoord vind ik op zich wel goed vanwege de herkenbaarheid en het feit dat die twee boodschappen heel sterk samenhangen. Dat betekent dat we gedurende een lange periode actief, hoorbaar en zichtbaar zullen zijn rond participatie en het belang van stemmen. Dat vind ik een goede zaak.

Ik heb nog een concrete vraag. Misschien heb ik het al ergens opgepikt, maar ben ik het vergeten. Wanneer zal die brief worden verstuurd?

04.04 Minister Annelies Verlinden: (...)

04.05 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): U zegt dat de campagne het best op gang komt wanneer dit echt leeft, wanneer het einde van de registratieperiode nadert. Ik ben het daarmee eens. Voor jonge mensen lijkt juni 2024 nog veraf, alleen wij hebben dat al in onze agenda staan. Ik begrijp dat we het nu nog niet doen, maar het mag ook niet te laat gebeuren. Dat evenwicht zullen we samen zoeken en we zullen daarop later nog terugkomen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04.03 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): La campagne à destination des électeurs âgés de 16 à 18 ans coïncidera donc en grande partie avec la campagne plus générale. Une disposition dans l'accord de gouvernement constitue donc un élément positif, notamment en raison de son caractère reconnaissable. Cela signifie en effet que nous serons actifs, audibles et visibles autour de ce thème pendant une longue période.

04.05 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Je peux également comprendre qu'il vaille mieux lancer la campagne à l'approche de la fin de la période d'inscription mais il ne faudra pas attendre trop longtemps non plus.

05 Vraag van Jan Briers aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "Het werkbezoek van de minister aan Ierland" (55038071C)

05 Question de Jan Briers à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "La visite de travail de la ministre en Irlande" (55038071C)

05.01 Jan Briers (cd&v): Mevrouw de minister, onlangs bracht u een werkbezoek aan Ierland. Ongetwijfeld hebt u ervaringen ter zake die u met ons wilt delen. Die horen wij graag.

05.01 Jan Briers (cd&v): La ministre peut-elle en dire davantage sur sa récente visite de travail en Irlande?

05.02 Minister **Annelies Verlinden**: Mijnheer Briers, ik ben inderdaad anderhalve dag in Ierland geweest voor een zeer boeiend werkbezoek. Ik heb daar twee thema's van mijn bevoegdheden gecombineerd. Ik heb met mijn collega-minister Helen McEntee, die ook voor de politie bevoegd is, gesproken over de samenwerking tussen België en Ierland in de strijd tegen de georganiseerde misdaad.

05.02 **Annelies Verlinden**, ministre: Je m'y suis entretenue avec mon homologue irlandaise, Mme Helen McEntee, qui est notamment compétente pour la police, au sujet de la coopération entre la Belgique et l'Irlande dans la lutte contre la criminalité organisée. En Irlande, pas moins de 92 % de la population fait confiance à la police et la confiance dans la démocratie et dans les pouvoirs publics est également beaucoup plus grande que dans notre pays. L'Irlande a une approche totalement différente de sa police, appelée Garda, et mise très fortement sur la police de proximité, le slogan étant: "*Garda will succeed, not by force of arms, but on their moral authority as servants of the people*" (Garda réussira, non pas par la force des armes, mais grâce à son autorité morale en se mettant au service du peuple). Cela commence dès l'école de police, où la formation est plus longue et où une attention importante est accordée à la communication. Il s'agit d'un exemple inspirant.

Zij hebben een ietwat andere benadering met de politie dan wij. Daar draagt 90 % van de politiemensen geen wapen. Dat is bij ons anders. Zij zetten heel sterk in op het concept van *community policing*. De cijfers die zij ons hebben gepresenteerd, tonen aan dat 92 % van de Ierse bevolking vertrouwen in de politie heeft. Zij gebruiken daar vaak een slagzin om die benadering te onderstrepen. Garda is de benaming voor de Ierse politie. Die slagzin luidt: *Garda will succeed, not by force of arms, but on their moral authority as servants of the people*. Mensen en de maatschappij veilig houden is hun missie en zij zetten alles in het teken daarvan. Dat was boeiend. Wij hebben ook over het politieonderwijs gesproken. Ik heb een bezoek gebracht aan het Ierse politiecollege, waar hun mensen worden opgeleid. Dat is een opleiding van twee jaar en acht maanden, waar ook bijzonder veel belang aan communicatie wordt gehecht. Dat zijn inspirerende en goede voorbeelden voor wat wij hier in België willen doen.

Naast het vertrouwen in de politie is er ook een groter vertrouwen van de Ierse bevolking in de overheid en de democratie. De experts die wij hebben gesproken verwijzen ter zake sterk naar het bestaan en het gebruik van burgerpanels die bijdragen aan het vertrouwen van de bevolking in de politiek. Ierland is toch een pionier in het echt structureel inbedden van de deliberatieve democratie.

In 2012 zijn zij gestart met hun Convention on the Constitution gestart, waarin op dat moment nog gemengde panels, samengesteld uit parlementsleden en gelote burgers, aanbevelingen formuleerden over zeer diverse maatschappelijke onderwerpen. Zij hebben die traditie voortgezet en gefinetuned.

Het huidige akkoord in de regering voorziet jaarlijks in vier Citizens' Assemblies, waar nu het *panel on the use of drugs* lopende is. Zij hebben ons verteld dat ze dit beperken tot vier jaar omdat het enthousiasme voor die panels zo groot is dat ze dat willen structureren. Als ze de teugels zouden vieren, zouden er allicht nog veel meer panels zijn.

Zij werken nu met groepen van 99 gelote burgers per panel en betrekken geen parlementsleden bij de panels, omdat ze geloven dat de burgers een grotere vrijheid om te spreken zullen ervaren wanneer er geen parlementsleden aanwezig zijn. Die hebben immers vaak een grotere expertise in het debatteren en dialogeren. Dat zou een impact kunnen hebben op de manier waarop er met elkaar gesproken wordt.

Les panels citoyens permettent de renforcer la confiance à l'égard des autorités et de la démocratie. L'Irlande fait office de pionnière en matière de démocratie délibérative. En 2012, elle a lancé des panels mixtes composés de parlementaires et de citoyens tirés au sort, qui ont formulé des recommandations sur divers thèmes sociaux. Ce système n'a cessé de se développer et quatre panels semblables sont organisés tous les ans. L'enthousiasme est tel que leur nombre serait beaucoup plus élevé s'il n'y avait pas de limite. Actuellement, chaque panel compte 99 citoyens. Les panels ne comportent plus de parlementaires, ceux-ci estimant que les

De uiteindelijke samenstelling van de groep van burgers is zeer representatief en reflecteert de Ierse maatschappij. Zo wordt er bijvoorbeeld ook rekening gehouden met een bepaald aantal werklozen in het panel, om een afspiegeling te zijn van de maatschappij.

Naast de geselecteerde burgers mag het bredere publiek eveneens geschreven bijdragen insturen via een onlineplatform zodat het panel verder verrijkt wordt.

De ervaringen in Ierland tonen aan dat de uitkomsten van de burgerpanels meer gematigd zijn dan initieel verwacht werd, en dus ook haalbaarder wat hun implementatie betreft. Het panel is er zich terdege van bewust dat een automatische goedkeuring van de aanbevelingen door het Parlement niet altijd verzekerd is. Dat draagt bij tot de formulering van realistische voorstellen waar men aan kan werken.

Er is ook een sterk engagement vanuit de overheid om steeds feedback te geven op de aanbevelingen van het burgerpanel. In bepaalde gevallen leidt dit tot wetgeving, in andere tot een verdere bevraging of aangepaste praktijken. In ieder geval wordt een en ander wel opgevolgd.

Zoals ik zei, zijn Ierse politici vandaag vaak vragende partij voor burgerpanels over hun onderwerpen. Ze menen immers dat beslissingen over vaak moeilijke thema's op die manier zo breed mogelijk gedragen worden door de bevolking.

Er is overigens ook al onderzoek gedaan naar de mate waarin beslissingen zouden afwijken van beslissingen die door de hele Ierse bevolking genomen zouden worden. Zo kan men vergelijken en kijken of het werk dat het panel levert wel degelijk representatief is voor de besluitvormingsrichting van de bevolking.

Bovendien stellen zij vast dat de publieke belangstelling voor het onderwerp, dat vaak een complex thema is, daarmee toeneemt. Dat vergroot de gedragenheid van de discussies.

In het kader van de democratische vernieuwing hebben we de participatie besproken van jongeren en vrouwen. De Ieren hebben een slechtere vertegenwoordiging van vrouwen in Kamer en Senaat. Daarvoor keken zij naar ons. Mogelijk heeft dit te maken met een bredere maatschappelijke context en een andere opvatting over de rol van eenieder. Zelfs in de Ierse grondwet staan er nog bepaalde teksten die mogelijk nog voor een uitloper zullen zorgen.

We hebben gesproken met vertegenwoordigers van vrouwenorganisaties die ons vroegen hoe we de gendergelijkheid in de politiek proberen te bereiken in België.

05.03 Jan Briers (cd&v): Mevrouw de minister, u bevestigt wat we bij onze eerste confrontatie met een burgerpanel hebben beleefd. We Need To Talk was namelijk heel verhelderend, zodat we dat zeker moeten voortzetten. Ik hoop dat de 150 parlementsleden op een of andere manier uw verklaringen aan deze kleine groep commissieleden te horen krijgen.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

De **voorzitter**: Mevrouw Pas laat weten dat ze samen met de heer Loones en mevrouw Merckx nog vastzit in het Bureau en vraagt uitstel van alle vragen.

citoyens s'expriment ainsi plus librement. La composition du groupe est représentative de manière à refléter la société irlandaise. Le public peut également soumettre des contributions par le biais d'une plateforme en ligne, de quoi encore enrichir le panel. L'expérience montre que les résultats des panels citoyens sont plus modérés qu'attendu et que leurs propositions sont suffisamment réalistes pour être mises en œuvre. Les panels sont également conscients que le Parlement ne les suit pas automatiquement, ce qui les incite à formuler des propositions réalistes. Les autorités s'engagent à fournir un retour d'informations. Les propositions débouchent parfois sur des lois, sur un examen plus approfondi ou sur l'adaptation de pratiques. Les mandataires politiques irlandais sont souvent demandeurs de panels citoyens sur des sujets déterminés afin de renforcer l'assise sociale dans les matières complexes. Des études sont menées afin de déterminer dans quelle mesure les décisions prises par les panels coïncident avec ce qu'aurait décidé la population irlandaise dans son ensemble, afin d'évaluer la représentativité des panels. En outre, les thèmes traités par les panels connaissent un regain d'intérêt au sein de la population.

En revanche, le parlement irlandais compte moins de femmes. À cet égard, ils se tournent vers nous. L'explication se trouve sans doute dans le contexte social plus vaste. Des organisations de femmes nous ont interrogée pour savoir comment nous procédions pour tendre vers l'égalité des genres en politique.

05.03 Jan Briers (cd&v): Ce que nous dit la ministre correspond à ce que nous a appris notre premier panel citoyen.

05.04 **Kristof Calvo** (Ecolo-Groen): Mijnheer de voorzitter, mevrouw Merckx werkt al enige tijd aan dat dossier, dus ik wil mijn samengevoegde vraag dan ook uitstellen.

De **voorzitter**: De vragen nrs. 55037933C, 55038032C en 55038033C van mevrouw Pas en de vragen nrs. 55038057C, 55038058C, 55038059C, 55038061C en 55038062C van de heer Loones worden uitgesteld, evenals de vragen nrs. 55038064C en 55038065C van mevrouw Merckx en vraag nr. 55037641C van de heer Calvo.

Le **président**: Les questions n°s 55037933C, 55038032C et 55038033C de Mme Pas et les questions jointes n°s 55037641C de M. Calvo et 55038064C de Mme Merckx sont reportées.

La réunion publique de commission est levée à 14 h 36.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 14.36 uur.